

פניני הפרשה

אחרי-מות

עלון מס' 1134

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לזכות לשני עולמות

בפרשתנו התורה מאריכה בצורך הוזהרות מדברים אסורים שנפש האדם מחמדתן. וכיון שיש קושי בהימנעות, הבטיחה התורה "וחי בהם", מפרש רש"י וחי לעולם הבא, כי בעולם הזה סופו של כל אדם למות. ויש לדקדק שהלא בכל המצוות זוכה לחיי עולם הבא, ומה מיוחד בשמירה זו? מבאר האור החיים הקדוש כי מי שזוכה להזהר מאיסורים לא רק מיראה אלא בעיקר מאהבת ה' והולך בדרך ה' ברצון ובחפץ לב, זוכה לא רק ברווח בעולם הבא, אלא אף בטובה בעולם הזה, וזה תוספת לגמול הקבוע לו בעולם הנצחי, וזה הרמז בתוספת האות וא"ו "וחי בהם", שיש לו שכר נוסף על השכר הנעלם. לפי דרך זו יתבאר הנאמר בפסוק "ונתתי מטר ארצכם בעתו", הרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואיך זה יזכה למקדמה בעולם הזה? אלא כאן הודיעה התורה מה גודל השכר של המקיים תורה מאהבה, אשר זוכה לטובה אף בעולם הזה, והוא כבר בן העולם הבא. כי הוא ראוי ליהנות מב' עולמות. דומה הדבר למשרת בארמון המלך הזוכה להטבות מיוחדות, יותר מהמשרת את המלך במקום מרוחק. מסופר על בעל פונדק ירא שמים ושמו רבי רפאל. פרנסתו היתה מצויה בשפע, אך דא עקא שנים רבות חלפו ולא זכה להתברך בפרי בטן. שנה אחת הגיע כומר חדש לעיירה ומחשבה זדונית עלתה בלבו, הוא הודיע לכל הגויים בסביבה שלא יקנו את החמץ של רפאל בערב פסח, ואף איים על מי שיפר זאת כי תחול על ראשו קללת עולם. והנה, ערב פסח הגיע, ורבי רפאל יצא מביתו ותר אחר שכניו בבקשה כי יקנו את חמצו תמורת סכום הגון, אך הכל סירבו, והוא הסיק כי קשרו קשר נגדו. שעת ביעור חמץ הגיעה, ולא יתכן כי יעבור על איסור חמץ. יצא איפוא לרחוב העיר והודיע בקול גדול "כל החמץ שנמצא ברשותי הוא הפקר גמור, וכל אחד יכול לבוא ולקחת כרצונו". למרות זאת לא הצליחו הגויים לקחת את החמץ כי בדרך נס שני כלבים גדולים שמרו על ביתו. מן השמים ראו את מסירותו, ולמרבה השמחה, בחלוף שנה, נולד לרבי רפאל בן למזל טוב, שהתפרסם בגדלותו ובצדקותו והוא רבי אברהם צבי מציכונוב.

יחיד ומיוחד	עצה טובה
<p>הזמן היחיד שאינו נתון במחלוקת</p> <p>חצות היום. זהו הרגע שבו נמצאת החמה במקום הגבוה ביותר בשמים, ומשם היא מתחילה לנטות כלפי מערב. בניגוד לשאר זמני היום שקיימים בהם שיטות רבות, לגבי חצות היום אין שום מחלוקת, מכיון שמדובר במציאות הניתנת לבדיקה בעינים בכל יום מחדש.</p>	<p>עצה נפלאה לפחד-קהל למדנו מהסיפור הבא: נכנס ובא חזן אל הצדיק הישמח ישראל מאלכסנדר זיע"א ותינה לפניו את צערו: יש לו אימתא דציבורא גדולה, וכשהוא מתפלל לפני התיבה הרי הוא רועד ומרתת, הציבור צוחק ומגתך ממנו והוא דואג על פרנסתו מה תהא עליה. הכיר בו הצדיק שאין הוא ירא שמים מרבים ועיקר מחשבתו בשעה שהוא עומד לפני התיבה היא רק שימצא חן בעיני ציבור המתפללים. משכך נענה ואמר לו: כשאתה מתפלל לפני הציבור, אכן יש לך אימתא דציבורא, אולם אם תתפלל רק לפני הקב"ה, הרי ממנו אין לך יראת שמים גדולה, וכך לא יהיו לך טעויות והציבור לא יצחק... הבין החזן את עומק תשובתו של הצדיק והכיר בכך כי עליו להתחזק יותר באימתא דשמיא ופחות באימתא דציבורא, וכך גם דעת המקום וגם דעת הבריות תהא נוחה ממנו.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"צריך האדם להשתדל לישא אשה היותר הגונה. ודע כי עיקר ההוגן הוא בגזע היחס והמעלה, ולא שמוחס בעושר הממון או בגבורה שהם עשירים או גבורים וכיוצא, כי אין באלו שום ממשות, אלא עיקר הגזע והיחס הוא אושר מדות האדם וכשרון המעשה שהם בעלי תורה בעלי יראת ה' בעלי מדות טובות וכיוצא".

(מגיד חדשות" ח"י עמ' ק"ט).

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' (מ"ז א') – כתב רש"י ז"ל וזה לשונו: מה תלמוד לומר, היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר לו אל תאכל צונן וכו'. בא אחר ואמר לו, אל תאכל צונן וכו' שלא תמות בדרך שמת פלוני, זה זרוז יותר מן הראשון. לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן. עכ"ל. ולכאורה קשה, האם אהרן שהיה צדיק גדול זקוק למשלים ולדוגמאות, הלא די שה' יגיד לו לא להיכנס וכבר היה שומע? ונראה לעניות דעתי ליישב על פי מה שראיתי מפרשים שנדב ואביהוא לשם שמים נתכוונו, להראות לבני ישראל עונשו של הנכנס ומקטיר ללא רשות ה'. אז גם אצל אהרן הכהן, משה לא פחד שיפר את דברי ה' ח"ו ויכנס, אלא חשש שיעשה לשם שמים, כמו נדב ואביהוא בכדי להראות את העונש. ולכן הזכיר בדבריו את נדב ואביהוא כדוגמא, שלמרות שעשו לשם שמים נענשו. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

אמונה הלכה למעשה

וכבר ידוע הסיפור על מרצה מדופלם שהיה מסתובב בין הקהילות השונות, ובפיו מפיך המרגליות היה מחזק את השומעים באמונה ובטחון בה'.

פעם נקלע לקהילה גדולה והרצה בבית הכנסת בפני הקהל על מדת הבטחון בה', ועל כך שאין לפחד כלל משום דבר בעולם רק מה'.

עם סיום הדרשה שהיתה בנויה לתלפיות, יצאו אנשי הקהילה יחד עם המרצה מבית הכנסת, והנה למולם מופיע כלב גדול ואימתני. משום מה, מכולם לא בחר להתנפל ולנכוח אלא על המרצה.

מבלי לחשוב פעמיים נמלט המרצה כל עוד נפשו בו בפחד ובבהלה, ולא נחה דעתו עד שטיפס על עץ גבוה שנקרה בדרכו. הכלב נבח קצת סביבות העץ ועזב את המקום.

רק לאחר כמה דקות כשהסביבה היתה בטוחה, הרשה המרצה לעצמו לירד מהעץ כשכולו רועד כעלה נידף.

חברי הקהילה שהיו עדים לכל המתרחש פנו אליו בפליאה: "ילמדנו רבנו, מדת הבטחון שכעת הטפת עליה, להיכן נעלמה?".

"אומר לכם את האמת", ענה המרצה בבטחון "אכן מצד מדת הבטחון היה עלי לעמוד במקומי ולא לפחד כלל, אך ליתר בטחון, ברחתי..."

כדי להגיע לבטחון מושלם, לא די בדיבורים - יש להוכיח בטחון באופן מעשי גם בשעת מבחן והסתר פנים. שלימות העבודה אינה מסתיימת באמונה ובידיעת ה', אלא בעיקר ביישום האמונה הלכה למעשה! ובזה פירשו יפה את הפסוק בירמיה (יז, ז): "ברוך הגבר אשר יבטח בה'" שאומר תמיד שהוא בוטח בה', אך אינו מסתפק בדיבורים אלא "והיה ה' מבטחו" בפועל.

הראשון לציון הגאון רבי אליהו בקשי דורון זצ"ל עורך הבחנה בין נסי עשר המכות לבין נסי קריעת הים, שהנסים במצרים, היה בהם כדי ללמד את האמונה בה' ובישועתו, ואילו הנסים שעל הים היה בהם כדי ללמד את הבטחון בה' הנובע מאמונה.

אמנם עם ישראל האמינו בישועה ויצאו ביד רמה ובחיפזון בלי כל חישובים, וזה מורה על אמונתם ואהבתם לקב"ה, אך עדיין אמונתם לא עמדה למבחן אמיתי, ובוחן לבות וכליות ידע שכאשר יעמדו בפני סכנה מוחשית יש חשש "פן ינחם העם". ולכן אמר להם משה: "אל תִּירָאוּ!" (שמות יד, יג).

בקריעת הים נדרשו עם ישראל להפוך את התאוריה למעשה, ולהביא את האמונה לידי מימוש. ורק לאחר שעמדו בכך והים נקרע לפניהם, נאמר: "וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת ה'...", כי שם הושלם בטחונם בקב"ה.

ורבנו בחיי מחדש שנסיון הבטחון נמשך גם בתוך הים, שכן הים לא נקרע בפעם אחת, אלא היה הולך ונבקע לפניהם מעט מעט ככל שהיו נכנסים בתוכו, כמו שאמר דוד המלך ע"ה "הים ראה וינס" (תהלים קיד, ג). וכל זה היה "כדי להרגיל את טבעם במדרגת הבטחון... וכדי להבחין את לבם לראות אם ירהרו אחר מדותיו של הקב"ה..."

וכבר הגדיר הרמב"ן (ספר האמונה והבטחון, תחילת הספר) שהאמונה כמו האילן, והבטחון כמו הפרי. והפרי לאות על האילן או על עשב שגידל את הפרי הוא. ואין האילן או העשב לאות על הפרי, כי יש אילנות שאינם עושים פרי, וכן עשבים הרבה, אבל אין פרי בלא אילן או עשב.

*

מבחן האמונה נמדד בשעת משבר. אם אדם מצליח לבטוח בשעת נסיון, הרי שאמונתו הוכיחה את עצמה. אך אם לא, אמונתו מתגלית כפטופטי מלים מן השפה ולחוץ.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

מה מברכים על אבטיח?

מפקד הטנק שלי שראה את המצב הנואש, צעק בקשר לכולנו: "חבר'ה, אולי מישהו מכיר איזו תפלה של דתיים?".

היה שקט בקשר – למרבה הבושה, איש מאתנו לא ידע להתפלל...

"אף אחד לא יודע?" נשמע שוב קולו של המפקד, כאילו חש שבתשובה זו תלויים חיינו. גם אנחנו 'נדבקנו' בתחושתו, נאחזים במשהו שיש בו תקווה להינצל מהתופת הזו...

ואז נזכרתי שבכל פעם שהייתי בא לבקר את סבא שלי הדתי, היה מכבד אותי בכוס מיץ תפוזים, ומלמד אותי לברך "שהכל נהיה בדברו". לקחתי את הקשר, ואמרתי למפקד: התפלה של הדתיים קצרה וקליטה – "שהכל נהיה בדברו"...

מיד פקד המפקד לטעון פגז, ברכנו עליו בכוונה "שהכל נהיה בדברו", והפגז שוגר... והנה, לשמחתנו הפגז הצליח לפגוע ישירות בטנק מצרי! ומאז כל פגז שברכנו עליו "שהכל" – פגע פגיעה ישירה בטנקים המצריים. כך השמדנו טנק אחר טנק. לפני כל שיגור צעקנו בכל לבנו "שהכל נהיה בדברו", ובכל פעם מחדש נדהמנו מהקליעה המדויקת. לאחר כמה שעות לחימה, בהם הוכו בזה אחר זה הטנקים המצריים, החלו השאר נסוגים לאחור. הצלחנו במשימה.

"אז תאמרו לי אתם" - סיים הקיבוצניק את דבריו בתרועה "אם 'שהכל נהיה בדברו' עובד על טנק מצרי – על אבטיח הוא לא יעבוד?!"...

כל הנוכחים הביטו בו מחויכים, מנסים לדמיין את ההצלה הפלאית, נהנים מן התושיה. רק בעל הבית ישב מהורהר. "רבונו של עולם!" חלפה מחשבה בלבו, "מה רבים רחמיך! כשעלה לפניך קולם של החיילים בשדה הקרב, לא הבטת אל ריחוקם ממך, וכשזעקו בתמימות מכל לבם - שמעת את שוועתם".

מעשה כבעל תשובה שהחליט לנסות ולקרב ליהדות את חבריו הקרובים. הוא הזמין אותם לשיעור-תורה בביתו, וככיבוד, הגיש להם אבטיח (חסכוני: גם אוכל, גם שתיה וגם פיצוחים...).

כאשר יצא לרגע קט כדי להמשיך ולהגיש לפנייהם כיבוד, הגיע לאוזנו ויכוח שהתנהל ביניהם: מה מברכים על אבטיח? בכל אופן, שיעור תורה, ויש לכבד ולברך על האוכל המוגש... חלקם צידדו בברכת "בורא פרי העץ", שהרי אבטיח הוא פרי, וחלקם טענו שהאבטיח, למרות היותו פרי מרשים, ברכתו "בורא פרי האדמה", שהרי הוא גדל באדמה.

"ואני אומר לכם" קם אחד החברים המתגורר בקיבוץ ואמר באופן נחרץ "שעל אבטיח מברכים שהכל נהיה בדברו!"...

בעל הבית התלהב: עוד לא התחילה ההרצאה וכבר מדברים על ברכות, המצב טוב... כששב אל הסלון, הם שיתפו אותו בוויכוח, והוא נענה מיד ואמר: "על אבטיח מברכים – בורא פרי האדמה, היות והוא גדל באדמה ולא על העץ".

כשלב זה נראה כי העניינים שקטו, אך להפתעת כולם קם הקיבוצניק ועמד על שלו: "הברכה היא 'שהכל', ואני אומר זאת באחריות מלאה. אני בטוח שברכת שהכל עובדת טוב גם על אבטיחים".

כל העינים ננעצו בו בחוסר הבנה. בחלל החדר ריחף תימהון על הידענות שהפגין ועל אומץ לבו להתווכח עם חברם הדתי המקצוען...

למראה פניהם התמהות, פתח וסיפר את סיפורו האישי:

במלחמת יום הכיפורים שירתתי בצבא כשריונר בסיני. הטנקים של הפלוגה נקלעו למארב מצרי, והחלו קרבות שב"ש (שריון בשריון). ראינו את המוות בעינים.

☺ זה לא חנוכה! ☺

רב אחד ישב עם תלמידיו ודן אתם על הסתירה בכיבוד בין הפסוק: "מוצא אני מר ממות את האשה" (קהלת ז, כו) לפסוק "מוצא אשה מוצא טוב" (משלי יח, כב). וביאר בהלצה שאם האשה כמו "מוצא", שמתנהגת בענוה ואינה מתנשאת על בעלה, אזי "מוצא טוב" (מצבה אשה – מוצא טוב...). אך אם היא בגדר "מוצא" בגימטריא "חמיך" (עם הכולל), שמתנשאת ומתנאה בחמיך, אם כן היא "מר ממות". נענה אחד התלמידים בחיורך: "אם האשה משולה למוצה, יברכני הרב שאזכה למוצה עשירה...".

☺ חנוכה חנוכה חנוכה... ☺

חנוכה היא שורש הרע, והענוה היא שורש הטוב.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: כמה שיעור קביעות סעודה במצות-מכונה לאחר הפסח?
תשובה: לא יותר מ-88 גרם, דהיינו כשתי מצות ומחצה. ולדעת הגר"מ לוי זצ"ל (כך שמעתי) די בשתי מצות לברך על נטילת ידים והמוציא וברכת המזון, כי הוא תופס עיקר כהרמב"ם ששיעור סעודה שלש ולא ארבע ביצים. ואכמ"ל. [ועיינן באור תורה סיון תשע"ד סי' קי"ד].

שאלה: האם מותר לבקר במוזיאונים של הסטוריה ומדע וכיוצא?
תשובה: מותר, בתנאי שלא יטפטפו שם דברי מינות כמנהגם (מיליוני ומלירדי שנים ושיטת דארווין וכדומה).

שאלה: קיבלנו עבור חג הפסח סל מצרכים, ובתוכו היו גם חטיפים: במבה צ'יפס וביסלי. על הממתקים היה רשום "כשר לפסח", ואילו על הביסלי לא היה רשום. לא שמנו לב לזה, ובפסח אכלנו לדאבוננו מהביסלי... דיברנו במלפון עם הגאון רבי שמעון הירארי (שליט"א), והוא הפנה אותנו אל כת"ר שיורה לנו דרך תיקון. תשובה: תקבלו על עצמכם לא לאכול יותר חטיפים של דגן בפסח, אפילו כשרים לפסח. תצומו יום אחד ותעשו תקון כרת לילה אחד (אם בעצמכם או ע"י תלמידי חכמים).

שאלה: נבקש ללמוד מנסיונו הרב מהי הדרך להאהיב את הלימוד על התלמידים?
תשובה: לפעמים בכסף (כמו שכתב הרמב"ם בפירושו המשניות פרק חלק), או במתנות, או בספר להקדשה או בעידוד על השכם. ולהזהר בכבודם. מדי פעם אני "זורק" לתלמידים חידה או סיפור הקשורים לסוגיא וזה מעניין אותם.

שאלה: לאיזו רמה לימודית מגיד שיעור בישיבה צריך לכוון – לפי התלמידים המוכשרים או הבינוניים?
תשובה: לפי הבינוניים, ומדי פעם לזורק שאלה קשה למוכשרים.

שאלה: במקרה שתלמיד מסוים צריך התייחסות מיוחדת, עד כמה יש להקריב את טובת הכלל למען טובת הפרט?
תשובה: לחזור לו פעמיים שלש. ואם הוא רוצה להבין ולא מבין, יש להקדיש לו זמן לאחר השיעור. אבל יש כאלה שאינם רוצים להבין, ואפילו כמה שעות לא יעזור להם.

שאלה: האם מותר ללכת לים או לבריכה בימי ספירת העומר?
תשובה: אין בזה איסור, רק בימי בין המצרים, ובלבד שלא יהא מעורב.

שאלה: ידיד שלי קנה בית בשעה טובה, האם מותר לו להיכנס לבית החדש בימי ספירת העומר, או שימתין עד שיסתיים העומר?
תשובה: מותר ליכנס, רק "חנוכת הבית" יעשה אחר ל"ג.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל